

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.12.2004, sp. zn. 21 Cdo 1556/2004, ECLI:CZ:NS:2004:21.CDO.1556.2004.1

Číslo: 21/2005

Právní věta: Částka odpovídající dani z přidané hodnoty je jedním z druhů nákladů řízení (§ 137 odst. 1 a 3 o. s. ř.), a to za předpokladu, že účastníka řízení zastupoval advokát, notář nebo patentový zástupce, který je plátcem daně z přidané hodnoty. Tato částka tvoří součást nákladů řízení účastníka i v řízení, které bylo zahájeno přede dnem 1. 5. 2004 a které nebylo do 30. 4. 2004 skončeno.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.12.2004

Spisová značka: 21 Cdo 1556/2004

Číslo rozhodnutí: 21

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náklady řízení

Předpisy: § 137 odst. 3 písm. e) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 152 předpisu č. 40/1964Sb.

§ 165 odst. 1 předpisu č. 40/1964Sb.

§ 165 odst. 2 předpisu č. 40/1964Sb.

§ 169 odst. 2 písm. e) předpisu č. 40/1964Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se domáhal, aby bylo určeno, že je vlastníkem „nemovitostí – parcela č. 467/4, trvalý travní porost, parcela č. 467/5, trvalý travní porost, parcela č. 470/1, ostatní plochy, neplodná půda, parcela č. 470/2, ostatní plochy, neplodná půda, parcela č. 471, vodní plocha, vodní umělá nádrž, parcela č. 472/1, trvalý travní porost, parcela č. 472/2, ostatní plochy, manipulační plocha, parcela č. 472/3, trvalý travní porost, parcela č. 476/1, trvalý travní porost, parcela č. 476/2, trvalý travní porost, parcela č. 476/3, trvalý travní porost, parcela č. 476/4, trvalý travní porost, parcela č. 2579, ostatní plochy, jiná plocha, nacházejících se v k. ú. B., obec B.“. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že si z důvodu „přechodné finanční tísně“ půjčil od žalovaného dne 22. 3. 2001 částku 115 000 Kč, kterou se zavázal vrátit nejpozději do 22. 5. 2001. Protože žalovaný „trval na tom, aby byla půjčka dobře zajištěna“, uzavřeli účastníci dne 22. 3. 2001 jednak zástavní smlouvu, kterou byly ve prospěch pohledávky žalovaného z půjčky zastaveny uvedené nemovitosti žalobce (vklad zástavního práva do katastru nemovitostí byl proveden na základě rozhodnutí Katastrálního úřadu v B. ke dni 23. 3. 2001), jednak kupní smlouvu, kterou žalobce uvedené nemovitosti prodal žalovanému za 115 000 Kč; současně uzavřeli „smlouvu o svěření, podle které všechna vyhotovení kupní smlouvy svěřili do

úschovy notáři JUDr. K. R. s tím, aby je vydal buď žalobci, vrátí-li dlužnou částku žalovanému, nebo žalovanému, nebude-li půjčka vrácena do 31. 5. 2001. Když žalobce chtěl půjčku vrátit, žalovaný odmítl částku 115 000 Kč převzít, dne 5. 6. 2001 byla „v notářské kanceláři“ všechna vyhotovení kupní smlouvy předána žalovanému a Katastrální úřad v B. vložil podle této smlouvy vlastnické právo pro žalovaného ke dni 5. 6. 2001. Žalobce má za to, že kupní smlouva ze dne 22. 3. 2001 je ve smyslu ustanovení § 169 písm. e) obč. zák. neplatným právním úkonem a že je proto i nadále vlastníkem uvedených nemovitostí.

O k r e s n í s o u d v Bruntále - pobočka v Krnově rozsudkem ze dne 21. 3. 2003 žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 10 300 Kč k rukám „jeho právního zástupce“. Poté, co dovodil, že žalobce má na požadovaném určení ve smyslu ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. naléhavý právní zájem, z provedeného dokazování zjistil, že účastníci uzavřeli dne 22. 3. 2001 do notářského zápisu smlouvu o půjčce a smlouvu o zřízení zástavního práva k nemovitostem, podle níž žalovaný poskytl žalobci bezúročnou půjčku 115 000 Kč splatnou do 22. 5. 2001, která byla zajištěna zástavním právem k nemovitostem ve vlastnictví žalobce. Dne 22. 3. 2001 byla dále mezi žalobcem jako prodávajícím a žalovaným jako kupujícím uzavřena kupní smlouva, podle které žalobce prodal uvedené nemovitosti žalovanému za 115 000 Kč (na úplné vyrovnání kupní ceny „si kupující se souhlasem prodávajícího započtl svou pohledávku z titulu smlouvy o půjčce ze dne 22. 3. 2001“), a „zároveň byla dohodnuta odkládací podmínka, kterou je nezaplacení dlužné částky podle smlouvy o půjčce do 31. 5. 2001, na niž je vázán vznik práv a povinností z této kupní smlouvy“. Dne 22. 3. 2001 byla dále mezi účastníky a notářem JUDr. K. R. uzavřena smlouva o svěřenectví, podle níž převzal notář do úschovy kupní smlouvy ze dne 22. 3. 2001 a návrh na vklad této smlouvy do katastru nemovitostí s tím, že tyto listiny vydá žalovanému, nebude-li dlužná částka 115 000 Kč vrácena žalobcem nejpozději do 31. 5. 2001. Soud prvního stupně považoval tvrzení žalobce o tom, že chtěl dluh žalovanému vrátit a že žalovaný nabízené peníze odmítl převzít, za nevěrohodné a dospěl k závěru, že „žalobci nesvědčí žádné právní okolnosti ve prospěch jeho vlastnictví předmětných nemovitostí“ a že „všechny uzavřené smlouvy jsou platné a neodporují platným předpisům tak, jak namítal žalobce s odkazem na ustanovení § 169 písm. e) obč. zák.“

K odvolání žalobce K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 20. 10. 2003 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobě vyhověl (určil, že „žalobce je vlastníkem nemovitostí parc. č. 467/4 - trvalý travní porost, parc. č. 467/5 - trvalý travní porost, parc. č. 470/1 - ostatní plochy, parc. č. 470/2 - ostatní plochy, parc. č. 471 - vodní plocha, parc. č. 472/1 - trvalý travní porost, parc. č. 472/2 - ostatní plochy, parc. č. 472/3 - trvalý travní porost, parc. č. 476/1 - trvalý travní porost, parc. č. 476/2 - trvalý travní porost, parc. č. 476/3 - trvalý travní porost, parc. č. 476/4 - trvalý travní porost a parc. č. 2579 - ostatní plochy, zapsaných na LV č. 431 v katastrálním území B., obec B. u Katastrálního úřadu v B., pracoviště v K.“) a že žalovanému uložil, aby zaplatil žalobci na náhradě nákladů řízení 13 875 Kč „advokátu Mgr. J. T.“, a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 11 287 Kč „advokátu Mgr. J. T.“ a že žalovaný je povinen zaplatit soudní poplatek ve výši 3000 Kč „na účet Okresního soudu v Bruntále, pobočka v Krnově“. Na základě skutkových zjištění soudu prvního stupně zdůraznil, že žalovaný půjčil žalobci 115 000 Kč, že „ohledně předmětných nemovitostí bylo k zajištění této půjčky zřízeno zástavní právo ve prospěch žalovaného“, že v kupní smlouvě byla „cena předmětných nemovitostí dohodnuta ve stejné výši“, že žalovaný měl právo na úplné vyrovnání kupní ceny započítat půjčenou částku 115 000 Kč a že „obligační účinky smlouvy byly vázány na odkládací podmínku nezaplacení dlužné částky 115 000 Kč žalobcem do 31. 5. 2001“, a dovodil, že ujednání ze dne 22. 3. 2001, které se „formálně nazývá kupní smlouvou“, je absolutně neplatné ve smyslu ustanovení § 169 písm. e) obč. zák., neboť jde z hlediska jeho obsahu „o ujednání, podle kterého si zástavní věřitel ponechává zastavené nemovitosti k účelu úhrady dluhu zástavního dlužníka ve výši 115 000 Kč, což ve svém důsledku mělo znamenat, že žalovaný se vyhne uspokojování svého zástavního práva cestou vymezenou ustanovením § 165 a násl. obč. zák. a dosáhne tohoto uspokojení způsobem pro něj jistě rychlejším a jistějším.“ Žalobce je proto

nadále vlastníkem předmětných nemovitostí, neboť „na základě takové uzavřené smlouvy“ nemohlo vlastnické právo „přejít“ na žalovaného.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Namítá, že „všechny listiny pro účastníky připravoval notář jako osoba znalá práva“ a že „žalovaný, který se k notáři dostavil na výzvu žalobce, byl zcela přesvědčen o bezchybnosti práce notáře a neměl by proto nést následky jeho profesního pochybení.“ Podle žalovaného „si byl žalobce jistě vědom právních následků, které s podpisem smluv byly spojeny,“ a žalovaný má důvod se domnívat, že „ho tak záměrně uvedl v omyl a předem počítal, že tohoto omylu následně využije ve svůj prospěch.“ Rozhodnutí „vyznívající v jeho neprospěch“ mělo být podle názoru žalovaného „posouzeno také s ohledem na ustanovení § 3 obč. zák. jako rozhodnutí v rozporu s dobrými mravy.“ Žalovaný navrhl, aby dovolací soud „napadený rozsudek zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení soudu prvního stupně.“

Žalobce navrhl, aby dovolací soud dovolání žalovaného zamítl. Uvedl, že nebyl „klientem“ notáře, že vyhotovení smluv „objednával“ u notáře žalovaný a že „si pouze půjčil od žalovaného peníze a respektoval požadavky žalovaného na zajištění závazku.“ Domnívá se, že „právě žalovaný svým jednáním a podmínkami, za kterých finanční půjčku žalobci poskytl, jednal v rozporu s dobrými mravy.“

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst.1 o. s. ř. a že jde o rozsudek, proti kterému je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné. Proto je zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle ustanovení § 152 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění vyplývajícím ze zákona č. 367/2000 Sb., účinném od 1. 1. 2001, zástavní právo slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh, který jí odpovídá, nebude včas splněn s tím, že v tomto případě lze dosáhnout uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy.

Podle ustanovení § 165 odst. 1 obč. zák., není-li pohledávka zajištěná zástavním právem splněna včas, má zástavní věřitel právo na uspokojení své pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy; totéž právo má zástavní věřitel, pokud pohledávka byla po své splatnosti splněna jen částečně, nebo nebylo-li splněno příslušenství pohledávky.

Podle ustanovení § 165 odst. 2 obč. zák. zástavu lze zpeněžit na návrh zástavního věřitele ve veřejné dražbě nebo soudním prodejem zástavy.

Podle ustanovení § 169 písm. e) obč. zák. ujednání zástavních smluv, dohod o vypořádání dědictví a samostatně uzavřená ujednání jsou neplatná, jestliže stanoví, že při prodlení s plněním zajištěné pohledávky zástava propadne zástavnímu věřiteli nebo že si ji zástavní věřitel může ponechat za určenou cenu, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

V projednávané věci bylo z hlediska skutkového stavu zjištěno (správnost zjištění soudů v tomto směru dovolatel nezpochybňuje), že žalovaný poskytl dne 22. 3. 2001 žalobci půjčku ve výši 115 000 Kč, že žalobce se zavázal vrátit půjčku žalobci nejpozději do 22. 5. 2001 a že k zajištění pohledávky z půjčky bylo na základě zástavní smlouvy ze dne 22. 3. 2001 zřízeno zástavní právo k nemovitostem ve vlastnictví žalobce, zapsaným na listu vlastnictví č. 431 u Katastrálního úřadu v B. pro obec a katastrální území B. Dne 22. 3. 2001 dále účastníci uzavřeli kupní smlouvu, podle které žalobce

prodal tyto nemovitosti žalovanému za 115 000 Kč s tím, že „na úplné vyrovnání kupní ceny si započítává kupující se souhlasem prodávajícího vůči prodávajícímu svou pohledávku z titulu smlouvy o půjčce uzavřené dne 22. 3. 2001 notářským zápisem JUDr. K. R., notáře se sídlem v K.“ a že „smluvní strany vážou vznik práv a povinností z této smlouvy na odkládací podmínku, kterou je nezaplacení dlužné částky podle shora citované smlouvy o půjčce ve lhůtě do 31. 5. 2001“. Dne 22. 3. 2001 účastníci rovněž uzavřeli s JUDr. K. R., notářem v K., smlouvu o svěřenectví, podle které předali notáři JUDr. K. R. do úschovy čtyři vyhotovení kupní smlouvy ze dne 22. 3. 2001 a návrh „na vklad citované smlouvy do katastru nemovitostí“ s tím, že tyto listiny vydá notář žalobci nejpozději do 3 dnů poté, kdy mu bude prokázáno vrácení dlužné částky 115 000 Kč podle smlouvy o půjčce ze dne 22. 3. 2001, nebo žalovanému, nebude-li dlužná částka 115 000 Kč podle smlouvy o půjčce ze dne 22. 3. 2001 vrácena věřiteli nejpozději do 31. 5. 2001. Uvedené listiny vydal dne 5. 6. 2001 notář JUDr. K. R. žalovanému a ke dni 5. 6. 2001 byl na základě kupní smlouvy ze dne 22. 3. 2001 proveden vklad vlastnického práva ve prospěch žalovaného.

Za tohoto stavu věci souhlasí dovolací soud se závěrem odvolacího soudu v tom, že skutečným účelem kupní smlouvy ze dne 22. 3. 2001 nebyla koupě předmětných nemovitostí žalovaným, ale že šlo o ujednání, jehož smyslem bylo, aby tyto nemovitosti (dané žalobcem do zástavy ve prospěch pohledávky žalovaného z půjčky ze dne 22. 3. 2001) „přešly“ při prodlení s plněním zajištěné pohledávky do vlastnictví žalovaného a aby tímto způsobem byla zajištěná pohledávka uhrazena; skutečným účelem kupní smlouvy ze dne 22. 3. 2001 tedy bylo sjednání tzv. propadné zástavy.

Zástavní právo slouží k zajištění pohledávky tím, že zástavní věřitel má právo na uspokojení své pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy, jestliže dluh, který jí odpovídá, nebude včas splněn, přičemž zástavu lze zpeněžit jen ve veřejné dražbě nebo soudním prodejem zástavy (srov. § 152 a § 165 odst. 1 a 2 obč. zák.). Zástavní právo tedy zástavnímu věřiteli umožňuje, aby - v případě, že zajištěnou pohledávku dlužník nesplnil včas - se domáhal zpeněžení zástavy ve veřejné dražbě nebo soudním prodejem zástavy a aby z výtěžku tohoto zpeněžení dosáhl uspokojení své pohledávky. Ujednání zástavních smluv, dohod o vypořádání dědictví a samostatně uzavřená ujednání, jejichž skutečným smyslem (účelem) je sjednání tzv. propadné zástavy (tj. sjednání toho, že při prodlení s plněním zajištěné pohledávky zástava propadne zástavnímu věřiteli nebo že si ji zástavní věřitel může ponechat za určenou cenu), jsou v rozporu se zákonem vymezeným účelem zástavního práva, a proto je ustanovení § 169 písm. e) obč. zák. (srov. též § 39 obč. zák.) prohlašuje za neplatná. Je proto neplatným právním úkonem také kupní smlouva, která byla uzavřena za účelem, aby pohledávka kupujícího zástavního věřitele byla uspokojena tím, že na něj přejde vlastnictví prodávajícího zástavního dlužníka k zástavě, a na uvedeném závěru, který ustálená judikatura soudů dovodila již pro právní vztahy vzniklé před 1. 1. 2001 (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2000, sp. zn. [21 Cdo 2204/99](#), uveřejněný pod č. 131 v časopise Soudní judikatura, ročník 2000), nemá dovolací soud důvod cokoli měnit.

Námítky dovolatele o tom, že „všechny listiny pro účastníky připravoval notář,“ že „žalovaný byl zcela přesvědčen o bezchybnosti práce notáře“ a že „si žalobce musel být vědom právních následků, které s podpisem smluv byly spojeny,“ jsou pro právní posouzení věci nerozhodné. Okolnost, zda listiny sepsal některý z účastníků nebo účastníci oba nebo zda mají formu notářského zápisu, totiž nemají a nemohou mít žádný vliv na posouzení platnosti (neplatnosti) právních úkonů v nich obsažených. Dovojuje-li dovolatel, že „si žalobce musel být vědom právních následků, které s podpisem smluv byly spojeny,“ přehlíží současně, že právních důsledků sjednání tzv. propadné zástavy si byl (musel být) vědom i žalovaný. Sjednali-li si účastníci tzv. propadnou zástavu, nemůže být závěr vycházející z neplatnosti takového ujednání, stanoveného zákonem, ani v rozporu s dobrými mravy ve smyslu ustanovení § 3 obč. zák.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelem tvrzeno), že by rozsudek odvolacího soudu byl

postižen některou z vad, uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání žalovaného podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Protože dovolání žalovaného bylo zamítnuto, má žalobce ve smyslu ustanovení § 243b odst. 5, věty první, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. právo, aby mu žalovaný nahradil náklady potřebné k účelnému uplatňování práva v dovolacím řízení.

Za dovolacího řízení nepochybně vznikly žalobci náklady, které spočívají v odměně za zastupování advokátem ve výši 5000 Kč (srov. § 5 písm. b/, § 10 odst. 3 a § 18 odst. 1 vyhlášky č. 484/2000 Sb. ve znění vyhlášek č. 49/2001 Sb., č. 110/2004 Sb. a č. 617/2004 Sb.) a v paušální částce náhrad výdajů ve výši 75 Kč (srov. § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění vyhlášek č. 235/1997 Sb., č. 484/2000 Sb. a č. 68/2003 Sb.).

Vzhledem k tomu, že zástupce žalobce advokát Mgr. J. T. osvědčil, že je plátcem daně z přidané hodnoty, zabýval se dovolací soud též otázkou, zda k nákladům řízení vzniklým žalobci za dovolacího řízení náleží též částka odpovídající dani z přidané hodnoty.

Dovolací řízení v této věci bylo zahájeno (srov. § 243c odst. 1 a § 82 odst. 1 o. s. ř.) podáním dovolání dne 2. 2. 2004. Podle právní úpravy účinné v té době se daň z přidané hodnoty, placená advokátem jako zástupcem účastníka, nepovažovala za součást nákladů řízení ve smyslu ustanovení § 137 o. s. ř. a o částku odpovídající této dani se ani nezvyšovala odměna za zastupování (srov. například právní názor uvedený ve Stanovisku občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 1995 sp. zn. [Cpjn 81/94](#), které bylo uveřejněno pod č. 45 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1995). Dnem 10. 3. 2004 nabyla účinnosti vyhláška č. 110/2004 Sb., kterou se mění vyhláška č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, ve znění vyhlášky č. 49/2001 Sb., jež do vyhlášky č. 484/2000 Sb. doplnila ustanovení § 19a; podle odstavce 1 tohoto ustanovení „zastupuje-li v řízení advokát nebo notář, který je ke dni rozhodnutí o povinnosti k náhradě nákladů řízení plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna o částku odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je advokát nebo notář povinen z odměny určené podle této vyhlášky odvést podle zvláštního předpisu,“ s tím, že ve smyslu čl. II vyhlášky č. 110/2004 Sb. „při určení výše paušální odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem v jednotlivém stupni občanského soudního řízení nebo soudního řízení správního, které nebylo v tomto stupni ukončeno ke dni nabytí účinnosti této vyhlášky, se postupuje podle dosavadní právní úpravy“.

S účinností ode dne 1. 5. 2004 bylo do občanského soudního řádu doplněno (srov. Část dvacátou druhou, Čl. XXII bod 1 a Část třicátou třetí, Čl. XXXIII zákona č. 237/2004 Sb., kterým se v souvislosti s přijetím zákona o dani z přidané hodnoty mění některé zákony a přijímají některá další opatření a mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění zákona č. 479/2003 Sb., a zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů) ustanovení § 137 odst. 3, podle kterého v případech uvedených v odstavci 2 (tj. zastupoval-li účastníka řízení advokát, notář nebo patentový zástupce a patří-li proto odměna za zastupování k nákladům řízení) patří k nákladům řízení rovněž částka odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je advokát, notář nebo patentový zástupce povinen z odměny za zastupování a z náhrad odvést podle zvláštního právního předpisu.

Z ustanovení § 137 odst. 3 o. s. ř. vyplývá, že částka odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je advokát, notář nebo patentový zástupce povinen z odměny za zastupování a z náhrad odvést podle zvláštního právního předpisu, nepředstavuje - na rozdíl od ustanovení § 19a odst. 1 vyhlášky č.

484/2000 Sb. ve znění vyhlášky č. 110/2004 Sb. - zvýšení odměny za zastupování, ale jeden z druhů nákladů řízení, příkladmo vypočtených v ustanovení § 137 odst. 1 o. s. ř., který patří k nákladům řízení jen tehdy, zastupoval-li účastníka řízení advokát, notář nebo patentový zástupce a odměna za zastupování proto patří k nákladům řízení a je-li tento zástupce plátcem daně z přidané hodnoty.

Protože není dobře možné, aby částka odpovídající dani z přidané hodnoty byla samostatným druhem nákladů řízení a současně důvodem ke zvýšení odměny za zastupování jako jiného z druhů nákladů řízení, dovolací soud dospěl k závěru (s přihlédnutím k právní síle obou právních předpisů a na základě zásady „lex posterior derogat priori“), že ustanovení § 19a odst. 1 vyhlášky č. 484/2000 Sb. ve znění vyhlášky č. 110/2004 Sb. - i když bylo výslovně zrušeno až dnem 8. 12. 2004 (srov. vyhlášku č. 617/2004 Sb., kterou se mění vyhláška č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, a zrušuje vyhláška č. 110/2004 Sb., kterou se mění vyhláška č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, ve znění vyhlášky č. 49/2001 Sb.) - pozbylo dnem 30. 4. 2004 účinnosti a že z něj proto při určení výše paušální odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem v jednotlivém stupni občanského soudního řízení nebo soudního řízení správního nelze nadále vycházet*).

Zákon č. 237/2004 Sb., kterým bylo do občanského soudního řádu doplněno ustanovení § 137 odst. 3, neobsahuje žádná přechodná ustanovení. Vzhledem k tomu, že při změnách právních předpisů procesněprávní povahy platí zásada (ve vztahu k občanskému soudnímu řízení výslovně vyjádřená například v ustanovení § 355 zákona č. 99/1963 Sb. nebo v Části dvanácté, Hlavě I bodu 1 zákona č. 30/2000 Sb.), že nové procesní právo (jeho změny) platí ode dne nabytí účinnosti nové právní úpravy i pro řízení zahájená přede dnem nabytí její účinnosti s tím, že právní účinky úkonů, které v řízení nastaly přede dnem nabytí účinnosti nové právní úpravy, zůstávají zachovány, a že zákon v tomto případě nestanovil ohledně užití nového ustanovení § 137 odst. 3 o. s. ř. z této zásady výjimku, dospěl dovolací soud k závěru, že ustanovení § 137 odst. 3 o. s. ř. platí i pro ta řízení, která byla zahájena přede dnem 1. 5. 2004 a která nebyla do 30. 4. 2004 skončena.

I když v projednávané věci bylo dovolací řízení zahájeno přede dnem 1. 5. 2004, dovolací soud z výše uvedených důvodů dovodil, že k nákladům řízení, které žalobci za dovolacího řízení vznikly, patří vedle odměny za zastupování advokátem a paušální částky náhrad výdajů rovněž částka odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je advokát povinen z odměny za zastupování a z náhrad odvést podle zvláštního právního předpisu (tj. podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty), tedy částka (po zaokrouhlení) 964,30 Kč.

Celkovou náhradu nákladů dovolacího řízení ve výši 6039,30 Kč je žalovaný povinen zaplatit k rukám advokáta, který žalobce v tomto řízení zastupoval (§ 149 odst. 1 o. s. ř.).

---

*) Zčásti odlišná rozhodovací praxe Nejvyššího soudu při řešení otázky, na kterou odpovídá publikované rozhodnutí, se opírala právě o text § 19a odst. 1 vyhlášky č. 484/2000 Sb. ve znění vyhlášky č. 110/2004 Sb.; po zrušení uvedeného ustanovení opora pro zaujetí jiného výkladu dána není.